

a fiatal költő mai formaművészete átmenet, amiből izmos tehetsége harmonikus kiegyensúlyozottságban fog kibontakozni.

J. M.

1831—1931. Jubileumi Emlékkönyv. Kiadja : **A Budapesti Növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája.** Budapest, 1931.

A budapesti növendékpapok «Magyar iskola»-ja gazdagon szerkesztett emlékkönyv kiadásával kívánt hódolni fennállása százados ünnepének. E jubileumi emlékezésben résztvettek tanulmányaikkal mindazok, akik most a katolikus szellemi élet vezérei, valaha pedig az iskola tagjai voltak s akik most még csak zsenéi a jövő reménységének. Az emlékkönyvben megjelent cikkek mindegyike emelkedett, a fölvetett szempontoknak elmélyedő tudással történő kifejtésével szolgálta az ünnepi gondolat alkalmát. Nem lehet megilletődés és a tisztelet érzése nélkül olvasni a könyv tanulmányait, különösen azt, amely az iskola történetét adja. Újra élénk elevenedik a mult századi magyarság küzdelmének egy fejezete, amelyben szent hevülettel vesznek részt a «Magyar Társaság» lelkes növendékpapjai is : Dayka Gábor, Guzmics Izidor, Czuczor Gergely stb. s munkásságukkal irodalomtörténeti jelentőséget és emlékezetet szereznek maguknak s intézményüknek. Ennek elismerését megkapták már kortársaiktól is: Kisfaludy Károly, Kazinczy Ferenc, Vörösmarty Mihály, Széchenyi István, Garay János tanuskodnak róla. Különös elismeréssel adózik munkásságuknak Péczeli József. Mikor Dayka Gábor 1740-ben beküldi a Mindenés Gyűjteménynek a pesti növendékpapok működéséről szóló jelentését, a lap a jelentést egészen közli s ezeket fűzi hozzá: Ezen levelet szóról-szóra kívántuk ide iktatni, mert vagnak némelyek olyanok, akik által nem látván azt, hogy Hazánknak egyik fő haszna s dítsó-

sége a Magyar Nyelvnek virágzásában áll, azt mondják, hogy tsak a Protestánsok akarják azt, hogy Magyarúl follyanak a Törvény Székek, — tsak azért pedig, hogy a Római Ekklesiának nyelve Deák nyelv. (Mindenés Gyűjtemény. 1740. IV. 90. l.). Toldy Ferenc joggal írhatta : «... szembe-
szökő volt az egyesület sikere az irodalomban s ezáltal érdemessé tette magát nemcsak a vallás, hanem a haza körül is». Ez az értékelés ma is megállja helyét. A Magyar Iskola valóban méltó jubileumot ül, része van a legnagyobb érdemben : híven szolgálta s szolgálja a magyarságot. ds.

G. Stratil-Sauer : Az afgánok fogságában. (Dante-kiadás.)

Tudományos felkészültségű, megfigyelni, appercipiálni tudó tanárember írja meg ebben a könyvben úti-élményeit. Útjának nagyobbik részét motorkerékpáron tette meg Lipscétől Afganisztánig. Budapesttől Várnáig hajón ment, mert nálunk lebeszélték arról, hogy Románián át motorral tegye meg az utat. Magyarországról szépen, bár röviden emlékszik meg. Útjának nehezebb, sokszor szinte leküzdhetetlennek látszó szakaszai Törökországon, Örményországon, Perzsián, Teheránon át vezetnek Kabulba, ahol végzetes baj éri ; dulakodás közben megsebesít egy afgánt, aki nyolc nap mulva bele is hal sebébe. Ezért a szerző kilenc hónapig ül az afgánok fogságában, a kivégeztetés gondolatától egyetlen pillanatra se tud szabadulni és jóformán csak a véletlennek köszönheti, hogy ép bőrrel térhetett haza.

Konstantinápoly, Trapezunt, a Fekete tenger keleti partvidéke, ahol — állandó megfigyelés alatt állva — folytatta földrajzi kutatásait, eleven képekben jelennek meg az olvasó előtt. Okosan, kitűnő szemléltetéssel magyarázza meg tanulmányútja célját, az alaktani, kartográfiai és klimato-

lógiai munkákat és akár az emberekkel való érintkezéséről beszél, akár vihart vagy tájat ír le, minden sorában az átéltség ízét kapjuk meg.

Noha az automobilt errefelé is ismerik, motorkerékpárja mégis mindenütt feltűnést kelt. Óriási utat tett meg vele és a gép a számtalan baleset, esés, zuhanás, törés, gumiszakadás ellenére is végigbirta azokat a lehetetlen utakat, ahol azelőtt csak teve járt. Afganisztánt kivéve, mindenütt szíves volt a nép, különösen azonban Perzsiában. Mindenütt készséggel segítettek rajta, vendégül látták vagy tanáccsal szolgáltak. Perzsiában az is megesett vele, hogy amikor agyonfoltozott kerékgumija már ki tudja hányadszor lyukadt ki az országúton s ő más hiányában biciklipumpával volt kénytelen föl pumpálni, de a fáradtságtól már mozogni is alig tudott, egy arrahaladó paraszt szó nélkül kivette a pumpát a kezéből, elvégezte a munkát s aztán ismét szó nélkül ment tovább.

Kilenc hónapos fogságáról naplószerű feljegyzésekben számol be. A hézagok ellenére is igen eleven képet kapunk az afgánok életéről, igazságszolgáltatásáról. Útjára az a megdölgés indította el, hogy hallgatónak személyes tapasztalatok alapján beszélhessen az idegen országokról. Bőven volt része bennük. *m.*

Karl Angebauer : 15 év Délnyugat-Afrikában. (Dante-kiadás.)

Ez a könyv is abba a sorozatba tartozik, amellyel a kiadó, igen helyes célzattal, a kevésbé vagy egyáltalán nem ismert földterületek mozaikdarabjait akarja szemléltetően a magyar olvasóközönség elé vetíteni. Ez a sorozat voltaképpen folytatása és kiegészítője a válságos időkben megszünt «Világirodalom» c. könyvkiadó «Hat világrész» könyvsorozatának, amely a nemrég elhunyt világhírű afrikautazónknak, Torday Emilnek a

könyvein kívül Nansennek, Shackletonnak, Scottnak, Amundsennek páratlan érdekességű leírásait adta ki.

A Dante-kiadó útikönyvei külsőjükre nézve sokkal impozánsabbak a Világirodalom egykori kiadványainál. A kitűnő kiadói érzék szinte csábító külsővel ruházta fel őket. Belső tartalom tekintetében azonban sokban elmaradnak azoktól. Lehet, hogy ez a szerzőkön is múlik. Mert eddig a nagy tudósokról, kutatókról mindig kisült, hogy kitűnően tudnak írni is, de az oly kevésbé jelentékeny személyiségek, mint például Angebauer úr is, akit csak a kóborlás ösztöne hajt idestova Afrikában, még ha valami érdekes vadászkalandba bonyolódik is, nem képes a látottakat, átértetteket úgy írássá formálni, hogy az olvasó is gyönyörűséget találjon benne. Torday könyveiből megérezzük Afrika lelkét, Angebauer könyve a kisémberek szűk látókörével zár le epizódokat. Továbbá tele van az ottani nyelv kifejezéseivel, amelyeket kis részben csak később, nagy részükben sohasem magyaráz meg. Ezzel az olvasónak még azt a kis örömet is, amelyet a könyv nyújtani tud, megzavarja.

Lehet azonban, hogy mindezek a hibák a kiadó takarékosága folytán keletkeztek. A képekről ítélve az eredeti könyvet nagyobb terjedelműnek sejtjük. Mind ez, mind pedig az első sorozatban megjelent «Üres zsebbel a világ körül» c. könyv, a kiadó és a fordítók minden ügyeskedése ellenére is, csonkítottak hat.

Mafthényi György.

Martin Johnson : A kannibálok szigetén. (Dante-kiadás.)

Johnson valamikor Jack Londonnak indult el világgörüllő útra a Snark fedélzetén. Már akkor is szenvedélyes fényképész volt. Kalandvágya és az a cél, hogy a kőkorszakbeli primitív-ségben élő kannibálokat mozgófényképen megörökítse, vitte el őt újra a